

μενος παρὰ τὴν ἄφωνον θυμέλῃν, ὡς ἰλαστήριον
θύμα τῶν μελανῶν εἰμαρμένων, ἀπὸ τὰ ὕψη θ'
ἀκούνται ὡς ἐπικύδειος οἶκος τοῦ παραπόνου
σου ἡ ἀπήχησις· «ἀγνώμων, ἀχάριστος»!

Καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιδρασὶν τοιοῦτων εἰκόνων ἱερὰ
συναισθάνομαι νὰ μὲ κατέχη συγκίνησις καὶ
κρατῶν τὸ ἔθνικόν τοῦτο παλλάδιον - τὰς τραγω-
δίας τοῦ τραγικωτάτου τῶν τραγικῶν - τρέμω
συνταρασσομένης ὑπὸ εὐαίσθησίας πυρετοῦ, ἄφου
φαντάζομαι ἀκεραίαν τὴν ποιητικὴν ἐνότητα,
καὶ ἀναγεννώμενον τὸ θέατρον νὰ πανηγυρίζῃ
ἐν διθυράμβοις καὶ ἐκεῖ πετώσα ἡ οἰστρήλατος
ψυχὴ, προσκαλεῖ πάντας ὑμᾶς οὐχὶ εἰς μνημό-
συνα καὶ ἐπιταφία ἐλεγεῖα, ἀλλ' εἰς χαρμωδύνων
ἱαχῶν νικητηρίους τελετάς, δι' ὧς ὁ πολιτι-
σμός αἰωνίως θά διαφυλάττῃ τὸν ἐνθουσιωδέστε-
ρον καὶ περιπαθέστερον χαιρετισμόν, ἀλλὰ καὶ
τὰς ἱερωτέρας συγκινήσεις.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ὁ χαρακτήρ ἐνὸς λαοῦ ἐκδηλοῦται ὁλόκληρος
εἰς τὴν τέχνην αὐτοῦ. Ἡ ἀπλότης, ἡ ἁρμονία,
ἡ ἀνυπερέδλητος κομπότης ἐκδηλοῦται εἰς τὰ
Ἑλληνικὰ μνημεῖα. Δεικνύουν ταῦτα ὅτι ὁ λαὸς
ὅστις κατ'ὸν παρ' αὐτὰ ἦτο ὁ εὐφυέστερος,
ὁ πλεόν πολιτισμένος, ὁ ἀπλούστερος λαὸς τοῦ
κόσμου.

Κ.

Μία μεγαλοφυΐα διὰ νὰ ἐννοηθῇ χρειάζεται
μὴν μεγαλοφυΐαν.

Γκαϊτε.

Μόνον ἀπὸ τὸ φῶς βγαίνουν αἱ ὠραιότητες.

Ἰρην.

Ὅσάκις καλεῖσαι νὰ ἐκτελέσῃς ἔργον τι ἐρώ-
τησον ἑαυτόν: Θὰ ὠφεληθῇ ἐξ αὐτοῦ ἡ ἀνθρω-
πότης; Ἐάν πεισθῇς περὶ τούτου, ἀνάλαβε θαρ-
ραλέως. Βαδίζεις πρὸς τὴν εὐτυχίαν. Τὸ ἔργον
σου εἶναι εὐλογία.

Τουργένιεφ.

Ἰδιον τῶν μεγάλων πνευμάτων εἶναι δι' ὀλί-
γων λέξεων νὰ λέγωσι πολλὰ πράγματα, ἐνῶ
τὰ μικρὰ πνεύματα ἔχουσι τὸ χάρισμα νὰ λέ-
γωσι πολλὰ, χωρὶς νὰ λέγωσι τίποτε.

Λαροσφονκώ.

Πολλοὶ ἄνθρωποι γεννῶνται μετὰ θάνατον.

Νίτσε.

Ὁ νυμφεύμενος τὴν καλλιτεχνίαν πρέπει νὰ
παραδεχθῇ καὶ τὴν πενθερὰν — τὴν κριτικὴν.

★ ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΙ ★

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΜΟΥ

Διχά μου Ἐκκλησία ἐθεμέλιωσα
Μὲ μᾶς ἰδέας ἄγνωσις θεμέλιο
Τὸ θάστρος ἀπ' τὸ Καύκασο δαιεσίθηκα.
Κι' ἀπὸ τὸ Γολγοθᾶ τὸ Εὐαγγέλιο.

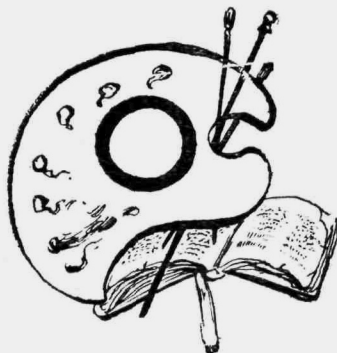
Ἐγώ, ὅπως σὺ ἄνθρωπε, δὲν γίνομαι
Τῆς Πιρόληγίς σου θῦμα σκλαβωμένο·
Ὅθεν διαβῶ ὁ δρόμος μου ἀνοίγεται
Τὰ Εἰδωλά σου ρίχνω καὶ διαβαίνω!

Μὲ βλέπεις; σιῇ ζωῇ μου δὲν ἐδιάκρυσσα,
Καὶ σιναγμός δὲ μου ἔφυγε ἀπ' τὰ σιῇθι·
Ὁ κόσμος ἀπ' ἐμπρός μου ὅλος πέρασε
Τῇ Πίστι μου ἐμέτρησε... φοβήθη!

ΚΩΝΣΤ. ΜΙΣΑΗΛΙΔΗΣ

Η ΣΕΜΝΟΤΗΣ ΕΝ ΤΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὅδε ποτε ἡν-
νοήθη μεγάλη τέ-
χνη ἄνευ γυμνό-
τητος, τὸ δὲ κα-
λὸν ἐν τε τῇ ἀρ-
χιότητι καὶ κατὰ
τοὺς χρόνους τῆς
Ἀναγεννήσεως
τῶν τεχνῶν, μό-
νον εἰς τὸ γραμ-
μα τῆς φύσεως
καὶ εἰς τὸ κάλλος
τοῦ σώματος ἔχα-

ρακτηρίσθη, ἀφ' ἧς δὲ ἡμέρας ἡ τέχνη ἐφόρεσε
προσωπία, ἐνεδύθη γλαῖναν ἢ ἐσκεπάσθη μὲ φύλλα
συκῆς, ἔπαθεν ὅ,τι ἔπαθεν ἡ Εὐα μετὰ τὸ ἔγκλημά
της· ἐξώσθη ἐκ τοῦ Παραδείσου καὶ ἐκυλίσθη εἰς τὸν
βόρβορον τῆς ἐλεεινότητος καὶ τῆς καταπτώσεως.

Διὰ νὰ ἐννοηθῇ καλῶς ποίαν ἄμεσον σῆσιν ἔχει
ἡ μεγάλη καὶ κλασικὴ τέχνη μετὰ τῆς λεγομένης
σεμνότητος, ἀνάγκη πᾶσα εἶναι διὰ τοὺς ἀγνοοῦντας
νὰ δοθῶσι μερικαὶ στοιχειώδεις ἱστορικαὶ λεπτομέ-
ρειαι.

Καὶ πρῶτον· ἐκ τῶν μεγάλων καλλιτεχνικῶν ἔργων
τῆς ἀρχιότητος τὰ πλεῖστα εἶναι γυμνά.

Ὁ «Παλαιστής» τοῦ Ἀγασία τοῦ Ἐφεσίου, ὅστις
κωμῆι τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου, εἶναι ὁλόγυμνος. Ἡ
«Ἀφροδίτη τῆς Μήλου» τοῦ Σκόπα καὶ Πραξιτέλους,
εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου, γυμνὴ κατὰ τὸ ἥμισυ.
Φαντασθῆτε Ἀφροδίτην ἐνδεδυμένην! Ἡ «Ἀφροδίτη
τῶν Μεδίκων» τοῦ Κλεομένηος ὁλόγυμνος. Ὁ «Λαο-
κόων» εἶναι ὁλόγυμνος... οἰκογενειακῶς. Ὁ «Ἐρμῆς»
τοῦ Πραξιτέλους ὁλόγυμνος. Ὁ «Ἀπόλλων τοῦ Μπελ-
θεντέρ» εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Βατικανοῦ ἐπαρουσιά-
σθη ὁλόγυμνος ἐνώπιον ἀναριθμήτων Παπῶν καὶ τῆς
Παπίσσης Ἰωάννας. Ὁ «Ἡρακλῆς τοῦ Γλύκωνος»

εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως ὁλόγυμνος. Οὕτε τέλος ὁ «Ἐφῆβος τῶν Ἀντικυθήρων» ἦτο γνωστόν, ὅτι θὰ μείνῃ ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἐξῆς εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, διὰ τὴν ὑποθεσίν, ὅτι ὁ δημιουργὸς τοῦ τὸν ἔκκευ γυμνόν, προβλέπων τὴν μοῖραν τοῦ, διὰ τὴν μὴ μουσκέυσιν τὰ ἐνδύματά του.

Ἰδού λοιπόν ὅτι τὰ μεγαλειότερα καλλιτεχνικὰ σημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, τὰ αἰώνια ὑποδείγματα τοῦ Καλοῦ, ἐδημιουργήθησαν γυμνά, χωρὶς τὰ ληφθῆναι ὑπὸ ὧν ὁ ἀνταθισμὸς τοῦ Βυζαντινισμοῦ, ὅστις εἰμάρτετο κατὰ πολλὰς καὶ ποικίλας ἐκδηλώσεις τὰ προσβάλλει τὴν σεμνὴν γενεὴν μας.

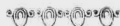
Καὶ τῶρα ἂς ἔλθωμεν ἐν ὀλίγοις καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγεννήσεως.

Ὁ «Δαυὶδ» τοῦ Δονατέλλο, ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὸ ἔθνικόν Μουσεῖον τῆς Φλωρεντίας, ἤμποροῦτε νὰ μὴ εἶναι, καὶ ἐν τούτοις εἶναι καὶ αὐτὸς ὁλόγυμνος. Ὁ «Σαλάβος» αὐτοῦ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἐπιδεικνύει καὶ αὐτὸς πλήρη τὴν γυμνότητά του ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου. Ὁ «Βάκχος» τοῦ Σανσοβίνο μόλις ἐπρόλαβε νὰ μεταχειρισθῇ ἐν φύλλον ἀμπέλου διὰ νὰ καλυφθῇ δῆθεν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Φλωρεντίας. Καὶ ὁ «Περσὺς» τοῦ Μπενθονούτο Τσελλίνι τὴν αὐτὴν γυμνότητά ἐπιδεικνύει ἐν τῷ αὐτῷ Μουσείῳ, καθὼς καὶ ὁ «Ερμῆς» τοῦ Βολόνι, παραπλευρῶς αὐτοῦ Ἀλλὰ μὴ καὶ ἡ «Ἀρτεμις» τοῦ Ἰωάννου Κουγιών, ἡ εὐρισκόμενη ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λούβρου, φέρει καμμίαν ἐσθῆτα;

Ἀνέφερα τὰ σπουδαιότερα ἐκ τῶν ἀγαθῶν, διὰ νὰ μὴ προῶν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀτελευτήτου σειρᾶς τῶν, ἧτις θὰ ᾔτο τόσον ἐπίπονος, ὅσον καὶ περὶ τῆς.

Διότι οἱ ζητοῦντες καλὸν ἄνευ γυμνότητος, ἐὰν εἰσσηκούοντο ἀπὸ τοὺς θεοπνεύστους καλλιτέχνους τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως, οὔτε Ἀχαιοὺς, οὔτε Σκύπας, οὔτε Πραξιτέλης, οὔτε Φειδίας θὰ ὑπῆρχον ἐκ τῶν ἀρχαίων, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Νικόλαος ὁ ἐκ Πίζης, καὶ ὁ Γιβέρτης, καὶ ὁ Δονατέλλος, καὶ ὁ Λούκα δὲ λὰ Ρόμπι, καὶ ὁ Σανσοβίνος, καὶ ὁ Βερόκιο, καὶ ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος, καὶ ὁ Μπενθονούτος Τσελλίνης, καὶ ὁ Μιχ. Κολόμβος, καὶ ὁ Κουζίνος, καὶ ὁ Πιρόν, καὶ ὁ Ἰωάννης τῆς Βολωνίας, καὶ ὁ Ἰωάννης Κουγιών, καὶ ὁ Τεξιών, καὶ ὁ Σαταζίνος καὶ ὁ Γκιγκιάν, καὶ ὁ Ἀγκουγῆ καὶ ὅλοι τέλος αἱ καλλιτεχνικαὶ μεγαλειότητες τῆς Ἰταλικῆς καὶ Γαλλικῆς Ἀναγεννήσεως, θὰ ἔγλυφον μόνον... καλογήρους!

ΠΟΛ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΛΟΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΣ

Ἐστὲ εὐσυνείδητοι: ὅλη ἡ τέχνη εἰς τοῦτο ἔγκειται.

Ζήτω ἡ συνείδησις καὶ ἡ ἀπλότης! Εἶνε ἡ μὴ φωνή, ἥτις ὁδηγεῖ εἰς τὸ ἀληθές καὶ εἰς τὴν ἐπεροχὴν. Ἄλλοιτε μοῦ ἔλεγον: «Νὰ γνωρίζετε τὸ θέμα σας καὶ δὲν ἔχετε ἀνάγκην νὰ τὸ μελετήσετε». Ἀλλ' ὅχι· πρέπει τις πάντοτε νὰ μανθάνῃ.

Corot.

Ἡ μεγάλη τέχνη ἀπαιτεῖ ὅχι μόνον δύναμιν φύσεως, ἀλλὰ καὶ ἥρεμον αἰσθημα.

Meissonier.

Ὁ ἀληθὴς καλλιτέχνης, ὁ ὄντως μεριμνῶν περὶ τοῦ ἔργου του, δὲν δοκιμάζει μεγαλειότητα βάσανον ἀπὸ τοῦ νὰ πιστεύῃ ἑαυτὸν κατώτερον ἀφ' ὅ,τι εἶνε.

J. P. Laurens.

Ἡ φύσις εἶναι ὁ μόνος φεγγίτης, δι' οὗ ὁ Θεὸς εἶναι ὁρατός.

Rude.

Γυμνάζετε τὸν ἐγκέφαλόν σας, σκέπτεσθε κατ' ἑαυτοὺς. Τί με ἐνδιαφέρει ἐὰν μείνετε δέκα ὥρας ἐμπροσθεν τοῦ ὀκρίβαντός σας, καὶ ὅμως κοιμάσθε.

Moreau.

Δὲν πρέπει ὁ καλλιτέχνης νὰ ἐκζητῇ τὴν θέσιν τοῦ μοντέλου του. Διηγείται ὁ Οὐαγγερὼ διὰ τὴν Βιβλίδα, ἓνα ἀπὸ τὰ προσφιλέστερά του ἀλλὰ καὶ καλλίτερά του ἔργα ἐνεπνεύσθη τυχαίως. Ἐνα γυναικεῖον μοντέλο του εἶχεν ἔλθῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, διὰ τὴν ἀπαυθῆν ἐκ τῆς κοπιώδους ὁδοιοποιίας. Καθ' ἣν στιγμὴν ἠγέρθη διὰ νὰ φύγῃ, ἔλαβεν τοιαύτην θέσιν ἐνστικτικῶς, ὥστε διὰ μιᾶς χειρονομίας καὶ μιᾶς κραυγῆς, τὴν ἐκράτησε ὁ Οὐαγγερὼ διὰ μίαν στιγμὴν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην. Τὴν ἐσχέδιασε καὶ εἶπε εἰς τοὺς μαθητὰς του οἵτινες τὸν περιεστοίχισαν. «Εἶδατε; ἀπέκτησα τὴν «Βιβλίδα» μου!»

—

Δὲν πρέπει σχεδὸν ποτὲ ὁ καλλιτέχνης νὰ εἶναι εὐχαριστημένος. Ὁ Τισὼ εἶχε συνθέσει θρησκευτικῆς ὑποθέσεως εἰκόνα· ἐξήτησε τὴν γνώμην μιᾶς Ἀγγλίδος, εἰδικῆς διὰ τὴν κραικὴν καλλιτεχνικῶν ἔργων, ἥτις καὶ ἐθαύμασε τὸ ἔργον του.

— Εἶσαι εὐχαριστημένος, τὸν ἠρώτησε κατὸ πιν κάποιος φίλος του.

— Ὁχι, ἀπήντησεν ὁ Τισὼ. Καὶ ἐπεδόθη εἰς τὸ ἔργον ἐξ ἀρχῆς.

Ἐκλήθη καὶ πάλιν ἡ Ἀγγλὶς νὰ γνωματεύσῃ.

— Ἀριστοῦργημα! ἀνεφώνησεν αὕτη.

Ἀλλ' ὁ καλλιτέχνης καὶ πάλιν δὲν ἦτο εὐχαριστημένος.

Καὶ ἤρχισεν ἐκ τρίτου νὰ διασκεύαζῃ καὶ ἐπεξεργάζεσθαι τὴν εἰκόνα. Μετὰ μελέτην ἐμβριθεῖ, τὴν ἐτελείωσε.

Ἐκάλεσε τὴν Ἀγγλίδα του καὶ πάλιν.

Ἀλλ' ἤδη ἡ εἰκὼν συνεκίνησε αὐτὴν βαθέως.

Ἐδάκρυσε καὶ γονυπετήσασα προσηγγίσθη.

— Εἶσαι τώρα εὐχαριστημένος, τὸν ἠρώτησεν ὁ παλαιὸς του φίλος.

— Τώρα raί, ἀπήντησεν ὁ Τισὼ. Τὸ ἔργον μου εἶναι τέλειον!

